

תקנות השקעות משותפות בנאמנות (אופציות, חוזים עתידיים ומכירות
בחסר), התשס"א-2001¹

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 59, 62, 63, 64, 79 ו-131(א) לחוק השקעות משותפות
בנאמנות, התשנ"ד-1994 (להלן – החוק), לפי הצעת הרשות ובאישור ועדת הכספים של
הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
- "אופציה", "חווה עתידי", "מחיר מימוש", "נכס בסיס" – כמשמעותם בסעיף 64(ב) לחוק;
- "אופציית אירו 1" – אופציית רכש שנכס הבסיס שלה הוא שער האירו בשקלים חדשים ומחיר
המימוש שלה הוא שקל חדש אחד;
- "אופציית דולר 1" – אופציית רכש שנכס הבסיס שלה הוא שער הדולר של ארצות הברית
בשקלים חדשים ומחיר המימוש שלה הוא שקל חדש אחד;
- "אופציית מכר" – התחייבות המקנה למחזיק בה זכות למכור את נכס הבסיס במחיר המימוש,
או לקבל את ההפרש בין שווי נכס הבסיס לבין מחיר המימוש, בתנאים ובמועדים
שנקבעו בתנאי האופציה;
- "אופציית רכישה" – נייר ערך המקנה למחזיק בו זכות לקנות מאת המציע ניירות ערך
במחיר המימוש, במועד ובתנאים שנקבעו בעת הוצאתו;
- "אופציית רכש" – התחייבות המקנה למחזיק בה זכות לקנות את נכס הבסיס במחיר המימוש,
או לקבל את ההפרש בין שווי נכס הבסיס לבין מחיר המימוש, בתנאים ובמועדים
שנקבעו בתנאי האופציה;
- "אופציית תיק מרד ישראלי" – אופציית רכש שנכס הבסיס שלה הוא מרד ישראלי ומחיר
המימוש שלה הוא שקל חדש אחד;
- "בטוחות נדרשות" – סכום במוזמנים הנדרש על ידי מסלקת בורסה מחבר בורסה בשל
פעילות בנגזרים הוזה לפעילות בנגזרים של מנהל הקרן באותה הבורסה או סכום
כאמור שנועד להבטיח את עמידת מנהל הקרן בהתחייבותו לרכוש איגרת חוב
במסגרת עסקת מכר חוזר;

הגדרות
(תיקונים: התשס"ח,
התשע"ב, התשע"ד,
התשע"ה)

1. ק"ת 6084, התשס"א (1.2.2001), עמ' 389.
תיקונים:
ק"ת 6625, התשס"ח (28.11.2007), עמ' 149;
ק"ת 7087, התשע"ב (5.2.2012), עמ' 737;
ק"ת 7401, התשע"ד (29.7.2014), עמ' 1553;
ק"ת 8038, התשע"ח (12.7.2018), עמ' 2409.

המסמך הוכן עבור רשות ניירות ערך על ידי הוצאת הלכות בע"מ. כל הזכויות שמורות

"ועדת השקעות" – כמשמעותה בסעיף 20 לחוק;

"חווה אקרמה", "עסקת החלף שאינה במימון" – כהגדרתם בתקנות הנכסים;

"יום מסחר" –

(1) לגבי קרן שעל פי מדיניות ההשקעות שלה לא יעלה שווי ניירות ערך חוץ המוחזקים בה, ובכללם אופציות הנסחרות מחוץ לישראל (להלן – ניירות ערך חוץ), על עשרה אחוזים מהשווי הנקי של נכסיה – יום שבו מתקיים מסחר בבורסה בישראל;

(2) לגבי קרן אחרת – כל אחד מהימים שני עד חמישי שמתקיים בו מסחר בבורסה בישראל ובבורסות ובשווקים מוסדרים מחוץ לישראל שניירות ערך חוץ המוחזקים בקרן נרכשו בהם, לרבות יום מהימים האמורים שבו לא התקיים מסחר בבורסה מחוץ לישראל או בשוק מוסדר מחוץ לישראל, אם שווי ניירות ערך חוץ שנרכשו בהם והמוחזקים בקרן, אינו עולה על עשרה אחוזים מהשווי הנקי של נכסי הקרן;

"כתב אופציה" – נייר ערך המקנה למחזיק בו זכות לרכוש ניירות ערך שהוצאו בידי המציע, תמורת סכום שיש לשלם בעת הרכישה, במועד ובתנאים שנקבעו בתשקיף;

"מדר ת"א 25", "מדר ת"א 100" – (נמחקה);

"מידת חשיפה" – כל אחד מאלה:

(1) לאיגרת חוב – שווי איגרת חוב שאינן יוצרות חשיפה למניות, המוחזקות בקרן, בצירוף שווי הנכסים וההתחייבויות שהפעילות בנגזרים של איגרת חוב ושל שערי ריבית שקולה להם, הנקבע בדרך המקובלת למדידתו;

(2) למניות או למטבע חוץ – שווי מניות או מטבע חוץ, לפי העניין, המוחזקים בקרן, בצירוף שווי הנכסים וההתחייבויות שהפעילות בנגזריהם שקולה להם, הנקבע בדרך המקובלת למדידתו;

"נכס בסיס של כתב אופציה", "נכס בסיס של אופציית רכישה" – ניירות ערך שהזכות לרכשם מוקנית בכתב האופציה או באופציית הרכישה, לפי העניין, בכמות הקבועה בתנאי הוצאתם;

"נכס מעקב" – כהגדרתו בתקנות קרנות מחקות;

"עסקת מכר חוזר" – עסקת מכר חוזר בניירות ערך כהגדרתה בחוק הסכמים בנכסים פיננסיים, התשס"ו-2006;

"פעילות בנגזרים" – קניה ויצירה של אופציות של חוזים עתידיים, של חווי אקרמה ושל עסקאות החלף שאינן במימון, לרבות התחייבות למכור או לרכוש נכס במסגרת עסקת מכר חוזר, ומכירת ניירות ערך בחסר;

"קרן מחקה בחסר" – כהגדרתה בתקנות קרנות מחקות;

המסמך הוכן עבור רשות ניירות ערך על ידי הוצאת הלכות בע"מ. כל הזכויות שמורות

"קרן ממונפת"¹ – קרן שבהסכם הקרן נקבע כי היא קרן ממונפת;
"שווי אופציה", "שווי נייר ערך" – כמשמעותם בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (מחירי קניה ומכירה של נכסי קרן ושווי נכסי קרן), התשנ"ה-1994;
"שיעור חשיפה" – כל אחד מאלה:
(1) לאיגרות חוב – מידת החשיפה לאיגרות חוב מהשווי הנקי של נכסי הקרן;
(2) למניות או למטבע חוץ – מידת החשיפה למניות או למטבע חוץ, לפי העניין, מהשווי הנקי של נכסי הקרן;
"שיעור חשיפה כולל" – סך כל אלה: שיעור החשיפה למניות בערכו המוחלט, שיעור החשיפה למטבע חוץ בערכו המוחלט ושיעור החשיפה לאיגרות חוב בערכו המוחלט;
"תקנון הבורסה" – תקנון כאמור בסעיף 46 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;
"תקנות הנכסים" – תקנות השקעות משותפות בנאמנות (נכסים שמותר לקנות ולהחזיק בקרן ושיעוריהם המרביים), התשנ"ה-1994;
"תקנות קרנות מחקות" – תקנות השקעות משותפות בנאמנות (קרנות מחקות), התשע"ח-2018;
"תקופת המסחר האחרונה" – שלושת החודשים האחרונים שקדמו למועד הרכישה, היצירה, ההשאלה או המכירה בחסר, לפי העניין, של נייר הערך או נייר ערך חוץ, האופציה או החוזה העתידי, או תקופה שהחלה, לגבי כל אחד מהם, ביום שהחל להיסחר, לפי התקופה הקצרה מביניהם.

2. מנהל קרן רשאי לקנות וליצור בעד קרן שבניהולו אופציה וחווה עתידי, ובלבד שמתקיימים שני אלה:
(1) האופציה והחווה העתידי נסחרים בבורסה בישראל או בבורסה מחוץ לישראל;
(2) אם האופציה או החווה העתידי נסחרים מחוץ לישראל – ועדת ההשקעות שוכנעה כי מתקיימת בהם סחירות מספקת, לאחר שנתנה את דעתה לעניין היכולת לממשם ובין השאר לאלה:
(א) העלויות הכרוכות במימוש;
(ב) מחזור מסחר יומי ממוצע בכל אחד מהם;
(ג) מספר החוזים העתידיים בעלי אותו נכס בסיס הנסחרים באותה עת באותה בורסה מחוץ לישראל הניתנים לקנייה;

אופציה וחווה
עתידי שמותר
לקנות וליצור
(תיקון התשע"ד)

1. בתיקון התשס"ח הוחלף המונח "קרן אופציות" במונח "קרן ממונפת" ונקבע כי הסכם קרן שנקבע בו כי הקרן היא קרן אופציות, ייקרא כאילו נאמר בו כי הקרן היא קרן ממונפת.

המסמך הוכן עבור רשות ניירות ערך על ידי הוצאת הלכות בע"מ. כל הזכויות שמורות

(ד) היחס בין מחיר מימוש האופציה לבין מחיר נכס הבסיס;

(ה) קיומם של מספר עושי שוק פעילים בחוזה העתידי או באופציה; לעניין זה, "עושה שוק" – אדם שהתחייב לפרסם במהלך כל יום שבו מתקיים מסחר בבורסה או בשוק המוסדר שבהם נסחרים החוזה העתידי או האופציה, על פי כללים שנקבעו בידי מי שרשאי לקבעם לפי דין במדינה שבה הוא נסחר, מחיר שבו הוא מתחייב לקנות את החוזה העתידי או האופציה ומחיר שבו הוא מתחייב למכרם.

א.2. מנהל קרן רשאי ליצור בעד קרן שבניהולו התחייבות לרכוש או למכור בעתיד איגרת חוב הנסחרת בבורסה שאינה איגרת חוב הניתנת להמרה, במסגרת עסקת מכר חוזר, בכמות, במועד ובתנאים הנקובים בהתחייבות ובלבד שמתקיימים תנאים אלה:

- (1) המועד שנקבע לביצוע ההתחייבות לא מאוחר משלושים ימים מהיום שבו בוצעה עסקת המכר החוזר;
- (2) איגרות החוב יסלקו באמצעות מסלקת הבורסה;
- (3) שווי איגרות החוב שמנהל הקרן התחייב למכור לא יעלה, בעת עשיית עסקת המכר החוזר, על עשרה אחוזים משווי נכסי הקרן.

3. סך כל שוויים של הנכסים המפורטים בפסקה (1) או (2) להלן, שנכס הבסיס שלהם הוא נייר ערך שהוציא תאגיד מסוים, לא יעלה על שלושה אחוזים מהשווי הנקי של נכסי הקרן:

- (1) אופציות רכש, כתבי אופציה ואופציות רכישה המוחזקים בקרן ואופציות מכר שמנהל הקרן יצר בעד הקרן;
- (2) אופציות מכר המוחזקות בקרן ואופציות רכש שמנהל הקרן יצר בעד הקרן.

4. שווי אופציות המוחזקות בקרן לא יעלה על עשרה אחוזים מהשווי הנקי של נכסי הקרן, ובקרן ממונפת – על שלושים אחוזים מהשווי האמור; שווי אופציות, יחד עם שווי כתבי אופציה ושווי אופציות רכישה, המוחזקים בקרן, לא יעלה על עשרים אחוזים מהשווי הנקי של נכסי הקרן, ובקרן ממונפת – על ארבעים אחוזים מהשווי האמור; לענין הוראות תקנה זו, לא יבואו בחשבון אופציית תיק מדרד ישראלי, אופציות אירו 1 ואופציות דולר 1 וכן אופציות המוחזקות בקרן מחקה שהן חלק מחוזה סינטטי; לעניין זה, "חוזה סינטטי" – רכישה או כתיבה של אופציית רכש על נכס בסיס ובמקביל כתיבה או רכישה של אופציית מכר על הנכס האמור, בהתאמה, במחיר מימוש ובמועד פירעון זהים.

עסקת מכר חוזר
(תיקון התשס"ח)

שווי מרבי
לאופציות על
נייר ערך שהוציא
תאגיד

שווי מרבי
לאופציות
(תיקונים: התשס"ח,
התשע"ח)

המסמך הוכן עבור רשות ניירות ערך על ידי הוצאת הלכות בע"מ. כל הזכויות שמורות

5. (א) מנהל קרן רשאי למכור בחסר, בעד קרן שבניהולו, נייר ערך או נייר ערך חוץ הנסחר בבורסה או בשוק מוסדר, ובלבד שאם אינו נייר ערך בעל סחירות מתאימה ואינו מילווה קצר מועד או איגרת חוב שהוציאה המדינה, נעשתה בו עסקה בבורסה או בשוק המוסדר בתשעים אחוזים לפחות מהימים בתקופת המסחר האחרונה שבהם התקיים בבורסה או בשוק המוסדר מסחר בניירות ערך. הרשות רשאית לקבוע רשימת ניירות ערך או מדדים אשר ניירות הערך הנכללים בהם ייחשבו לעניין תקנות אלה כניירות ערך בעלי סחירות מתאימה.
- (ב) שווי נייר ערך או נייר ערך חוץ שהוציא תאגיד מסוים שמנהל קרן מכר בחסר בעד הקרן, לא יעלה, בכל עת, על אחוז אחד מהשווי הרשום למסחר של נייר הערך; שווי כל ניירות הערך בניירות ערך חוץ שהוציא תאגיד מסוים שמנהל קרן מכר בחסר בעד הקרן, לא יעלה, בכל עת, על חמישה אחוזים מהשווי הנקי של נכסי הקרן, ובקרה מחקה בחסר – לא יעלה על משקל התאגיד בנכס המעקב של הקרן, בתוספת שתי נקודות אחוז, ולא יעלה על 25 אחוזים; לעניין זה –
- "משקל תאגיד בנכס המעקב" – המשקל המיוחס לתאגיד לעניין חישוב השינויים בנכס המעקב;
- "נקודת אחוז" – אחוז מהשווי הנקי של נכסי הקרן.
- 5.A. (א) שיעור החשיפה של קרן שאינה קרן ממונפת למניות, למטבע חוץ או לאיגרת חוב לא יעלה, בערכו המוחלט, בכל עת על 200%.
- (ב) שיעור החשיפה הכולל של קרן שאינה קרן ממונפת, לא יעלה בכל עת על 400%.
- (ג) שיעור החשיפה של קרן לניירות ערך שהוציא תאגיד מסוים לא יעלה בערכו המוחלט, בכל עת, על שיעור שווי אותם ניירות הערך שמותר להחזיק בקרן לפי תקנה 5 לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (נכסים שמותר לקנות ולהחזיק בקרן ושיעוריהם המרביים), התשנ"ה-1994, משווי נכסי הקרן.
6. מנהל קרן רשאי לשעבד נכס מנכסי הקרן לצורך פעילות בנגזרים. (תיקון התשע"ד)
7. (א) פעילות בנגזרים תיעשה בידי מנהל הקרן באופן ששווי סך כל הבטוחות הנדרשות בשל אותה פעילות לא יעלה, בכל עת, על עשרים אחוזים מהשווי הנקי של נכסי הקרן, ובקרה ממונפת – על ארבעים אחוזים מהשווי האמור (להלן – השיעור המותר).
- (ב) עלה שווי הבטוחות על השיעור המותר, לא יראו בכך הפרת הוראות תקנת משנה (א), ובלבד שנתקיימו שני אלה:

מכירת ניירות ערך
בחסר
(תיקונים: התשע"ד,
התשע"ה)

שיעור חשיפה
מזרי
(תיקון התשס"ח)

שעבוד נכס מנכסי
הקרן
(תיקון התשע"ד)

הגבלה על שיעור
הבטוחות
(תיקונים: התשס"ח,
התשע"ה)

המסמך הוכן עבור רשות ניירות ערך על ידי הוצאת הלכות בע"מ. כל הזכויות שמורות

- (1) שווי הבטוחות הנדרשות פחת עד כדי השיעור המותר עד תום יום חישוב המחירים השני שלאחר היום שבו עלה השווי על השיעור המותר;
- (2) שווי הבטוחות הנדרשות לא עלה על השיעור המותר יותר מחמש פעמים בתקופה של שנים עשר חודשים.
- (ג) תקנות משנה (א) ו-(ב) לא יחולו על מכירה בחסר בעד קרן מחקה בחסר אם לא ניתן להשיג את ייעודה של הקרן באמצעות פעילות בנגזרים מסוג אחר.

8. מנהל קרן רשאי להשאל נייר ערך או נייר ערך חוץ מנכסי קרן שבניהולו, ובלבד שמתקיימים תנאים אלה:

השאלת נייר ערך ונייר ערך חוץ (תיקונים: התשס"ח, התשע"ד)

(1) אם נייר הערך או נייר הערך חוץ הנסחר בבורסה או בשוק מוסדר, אינו נייר ערך בעל סחירות מתאימה ואינו מלווה קצר מועד או איגרת חוב שהוציאה המדינה – נעשתה בו בתקופת המסחר האחרונה עסקה בבורסה שבה הוא נסחר או בשוק מוסדר שבו הוא נסחר בתשעים אחוזים לפחות מהימים שבהם התקיים בהם מסחר בניירות ערך;

(2) אם נייר הערך נסחר בישראל – הוא הושאל לחבר הבורסה לניירות ערך בתל אביב, ואם הוא נייר ערך חוץ – הוא הושאל באמצעות אדם שאצלו מוחזקים ניירות ערך החוץ שבנכסי הקרן;

(3) בידי מנהל הקרן התחייבות חבר הבורסה שלו הושאל נייר הערך, או התחייבות האדם שבאמצעותו הושאל נייר ערך חוץ, לפעול כדלהלן:

- (א) להחזיר לקרן את נייר הערך או נייר ערך חוץ שהושאל, בכמות שהושאלה, בתום תקופת ההשאלה או, אם הוסכם כך בין הצדדים – להחזירו לקרן על פי דרישתו של מנהל הקרן לפני תום תקופת ההשאלה;
- (ב) לתת לקרן כל זכות או הטבה שהקרן היתה זכאית להן לולא הושאל נייר הערך או נייר ערך חוץ למעט זכות הצבעה באסיפה הכללית, במועד שבו היתה זכאית להן;

(4) מנהל קרן יעביר לקרן כל תמורה ששולמה בשל השאלת נייר ערך או נייר ערך חוץ.

9. תקופת ההשאלה של ניירות ערך וניירות ערך חוץ שהושאלו, שאין בידי מנהל הקרן לגביהם התחייבות להחזירם לקרן לפני תום תקופת ההשאלה, מיד לאחר שהתקבלה דרישת מנהל הקרן להחזירם, לא תעלה על שלושים ימי עסקים; לעניין זה, "מיד" – לא יאוחר מהיום הראשון שלאחר יום הסליקה של הוראת הקנייה של נייר הערך או נייר ערך חוץ שהושאל, אילו בוצעה יום מסחר אחר לאחר דרישת מנהל הקרן להחזירם.

תקופת השאלה מרבית (תיקון התשע"ח)

המסמך הוכן עבור רשות ניירות ערך על ידי הוצאת הלכות בע"מ. כל הזכויות שמורות

הנחיות ועדת
ההשקעות
(תיקונים: התשס"ח,
התשע"ד)

10. (א) מנהל קרן לא יקנה ולא ייצור אופציות או חוזים עתידיים ולא ימכור ניירות ערך בחסר בעד קרן שבניהולו ולא ישאל ניירות ערך מנכסי קרן שבניהולו, אלא על פי הנחיות ועדת ההשקעות שיינתנו בכתב למנהל הכללי של מנהל הקרן בענינים אלה:

- (1) השיעור המרבי של אופציות שיוחזקו בקרן;
 - (2) נכסי הבסיס של אופציות וחוזים עתידיים שמנהל הקרן יקנה או ייצור בעד הקרן;
 - (3) השיעור המרבי של בטוחות שיהיה מנהל הקרן רשאי להעמיד בשל אופציות שייצור, חוזים עתידיים שיקנה או ייצור וניירות ערך שימכור בחסר בעד הקרן;
 - (4) סוגי ניירות הערר שמנהל הקרן רשאי להשאל מנכסי הקרן, שיעוריהם המרביים והתמורה בשל ההשאלה;
 - (5) סוגי ניירות הערך שמנהל הקרן רשאי למכור בחסר, ושיעוריהם המרביים.
 - (6) שיעור החשיפה המרבי של הקרן לכל אחד מאלה: מניות, מטבע חוץ ואיגרת חוב, שיעור החשיפה המרבי לנכס בסיס באמצעות חוזה עתידי או אופציה מסוימים וכן שיעור החשיפה הכולל של הקרן.
- (ב) לענין תקנה זו, "שיעור מרבי" – שווי אופציות, שווי בטוחות או שווי ניירות הערך, לפי הענין, מהשווי הנקי של נכסי הקרן.

(ג) ועדת ההשקעות תעקוב, בכל אחת משיבותיה, אחר אופן ביצוע הנחיותיה על ידי המנהל הכללי של מנהל הקרן, ותדון בהשפעות האפשריות של אופציות וחוזים עתידיים שמנהל הקרן יקנה וייצור ושל ניירות ערך שימכור בחסר, על התשואה של הקרן ועל התגודות במחירי היחידה והפריון.

(ד) ועדת ההשקעות תקבע, בכתב, אילו נתונים על מנהל הקרן להמציא לה בקשר לאופציות שהוחזקו בקרן, חוזים עתידיים שמנהל הקרן קנה או יצר בעד הקרן, ניירות ערך שנמכרו בחסר וניירות ערך מנכסי הקרן שהושאלו, והמנהל הכללי ימציא לה אותם לכל אחת משיבותיה.

11. תקנות השקעות משותפות כנאמנות (אופציות, כתיב אופציה, חוזים עתידיים, ומכירות בחסר), התשנ"ה-1995 – בטלות.

12. תחילתן של תקנות אלה שלושים ימים מיום פרסומן.

ביטול

תחילה

כ"א בטבת התשס"א (16 בינואר 2001)

אברהם (בייגה) שוחט
שר האוצר